

ЗВІТ

про базове відстеження результативності розпорядження Держфінпослуг від 17.04.2008 № 529 „Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України”

1. Цілі державного регулювання

Відповідно до пункту 19 частини першої статті 28 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, підпунктів 17 та 50 пункту 4 Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України, затвердженого Указом Президента України від 04.04.2003 № 292, до повноважень Держфінпослуг віднесено визначення професійних вимог до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ, проведення і координування у встановленому порядку навчання, підготовки та перепідготовки кадрів.

Професійні вимоги до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ були затверджені розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України (далі – Держфінпослуг) від 13.07.04 № 1590 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 02.08.04 за № 955/9554.

Основною метою державного регулювання, яке запроваджене зазначеним вище регуляторним актом, є встановлення єдиних професійних вимог до керівників (крім керівників адміністраторів недержавних пенсійних фондів та голів рад недержавних пенсійних фондів, до яких нормативно-правовими актами Держфінпослуг встановлені кваліфікаційні вимоги) та головних бухгалтерів фінансових установ, діяльність яких регулюється Держфінпослуг. Професійні вимоги визначають необхідний рівень освіти, кваліфікації, досвіду, підвищення кваліфікації для повного та якісного виконання робіт за посадою.

Розпорядженням Держфінпослуг від 17.04.2008 № 529 „Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України”, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03.06.2008 р. за № 503/15194, були внесені зміни до:

Професійних вимог керівників та головних бухгалтерів фінансових установ (далі – Професійні вимоги);

Положення про навчання, перепідготовку, підвищення кваліфікації та складання екзаменів особами, які провадять діяльність на ринках фінансових послуг, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 25.12.2003 № 183 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28.01.2004 за № 122/8721 (далі – Положення про навчання).

Зміни до Положення про навчання та Професійних вимог внесені з метою вдосконалення (з урахуванням досвіду та виявлених Держфінпослуг недоліків) порядку проходження особами, які претендують на зайняття посад керівників (крім керівників адміністраторів недержавних пенсійних фондів, голів рад недержавних пенсійних фондів) та головних бухгалтерів (у тому числі посад

осіб, на яких покладено ведення бухгалтерського обліку) фінансових установ, а також працюючими керівниками (крім керівників адміністраторів недержавних пенсійних фондів, голів рад недержавних пенсійних фондів) та головними бухгалтерами (у тому числі посадовими особами, на яких покладено ведення бухгалтерського обліку) підвищення кваліфікації та складання ними екзамену на відповідність знань професійним вимогам, використання більш ефективної та якісної системи підвищення кваліфікації керівників та головних бухгалтерів.

До внесення зазначених змін керівники (крім керівників адміністратора недержавного пенсійного фонду, голів рад недержавного пенсійного фонду) та головні бухгалтери (без урахування посадових осіб, на яких покладено ведення бухгалтерського обліку) фінансових установ кожні три роки повинні були проходити підвищення кваліфікації за формою „спеціалізація”, відповідно до складених навчальними закладами і погоджених із Держфінпослуг навчальних програм, скласти екзамен екзаменаційній комісії навчального закладу та отримати відповідне свідоцтво.

Необхідність внесення змін до зазначених вище регуляторних актів була пов'язана з:

доцільністю зміни форми навчання, оскільки спеціалізація, яку повинні проходити керівники та головні бухгалтери фінансових установ відповідно до Професійних вимог, згідно зі статтею 10 Закону України „Про вищу освіту” є не формою підвищення кваліфікації, а формою навчання, та має надмірну тривалість годин (не менше 256 годин згідно з підпунктом 3.5.2 пункту 3.5 Положення про навчання);

неврегульованістю питання підвищення кваліфікації осіб, на яких покладено ведення бухгалтерського обліку фінансової установи, що не має у своєму складі підрозділів для ведення бухгалтерського обліку на чолі з головним бухгалтером;

недосконалістю програм навчання, які передбачали велику кількість навчальних годин, але при цьому не завжди мали якісну наповненість;

потребою у вдосконаленні державного регулювання в частині забезпечення всебічної оцінки рівня професійних знань осіб, які претендують на зайняття посад керівників та головних бухгалтерів фінансових установ, а також працюючих керівників та головних бухгалтерів фінансових установ шляхом складання ними екзамену Екзаменаційній (атестаційній) комісії, до складу якої входять представники Держфінпослуг. Положенням про навчання був врегульований тільки порядок складання екзаменів Екзаменаційній (атестаційній) комісії працівниками ринків фінансових послуг, стосовно яких законодавством встановлено кваліфікаційні вимоги і необхідність отримання свідоцтва або сертифіката щодо підтвердження кваліфікаційного мінімуму (особи, які можуть займатися актуарними розрахунками, особи, які претендують на обіймання посади члена ради недержавного пенсійного фонду, особи, які претендують на право здійснення функцій з адміністрування недержавних пенсійних фондів).

Згідно зі змінами з 1 липня 2008 року новопризначені керівники та головні бухгалтери фінансових установ проходять навчання за формою „підвищення кваліфікації” відповідно до затверджених Держфінпослуг типових програм підвищення кваліфікації керівників фінансових установ та типових програм підвищення кваліфікації головних бухгалтерів фінансових установ, складених за напрямами діяльності фінансових установ, тривалістю 72 години.

Затвержені Держфінпослуг типові програми підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) за напрямами діяльності фінансових установ містять у собі назви тем, які враховують усі особливості професійної підготовки.

Після проходження підвищення кваліфікації та отримання свідоцтва про проходження навчання (підвищення кваліфікації) зазначені вище особи повинні скласти екзамен на відповідність знань професійним вимогам за відповідними типовими програмами підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів). У разі успішного складання екзамену особі видається свідоцтво про складання екзамену на відповідність знань професійним вимогам за відповідною типовою програмою підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів), яке діє три роки.

Керівники та головні бухгалтери фінансових установ кожні три роки повинні складати екзамен на відповідність знань професійним вимогам за відповідною типовою програмою підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів), за результатами якого видається свідоцтво про складання такого екзамену. При цьому, обов'язкове проходження кожні три роки навчання у формі „підвищення кваліфікації” за відповідними типовими програмами підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) перед складанням екзамену від керівників та головних бухгалтерів не вимагається (речення друге пункту 2.4 розділу 2 та речення друге пункту 3.3 розділу 3 Професійних вимог).

Керівники та головні бухгалтери фінансових установ, які до 1 липня 2008 року пройшли підвищення кваліфікації за формою "спеціалізація", протягом трьох років з дня отримання відповідного свідоцтва повинні скласти екзамен на відповідність знань професійним вимогам за відповідною типовою програмою підвищення кваліфікації керівників або відповідною типовою програмою підвищення кваліфікації головних бухгалтерів, що затвержені Держфінпослуг.

Цілі державного регулювання досягаються шляхом:

екзаменування Екзаменаційною (атестаційною) комісією Держфінпослуг претендентів на зайняття посад керівників та головних бухгалтерів фінансових установ, у тому числі посад осіб, на яких покладено ведення бухгалтерського обліку фінансової установи (якщо у фінансовій установі не створено бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером), які пройшли навчання за типовими програмами підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів), щодо визначення відповідності їхніх знань встановленим Держфінпослуг професійним вимогам;

екзаменування кожні три роки керівників та головних бухгалтерів фінансових установ щодо перевірки відповідності рівня їхніх знань

встановленим Держфінпослуг професійним вимогам;

відстеження та контролю за дотриманням керівниками та головними бухгалтерами фінансових установ професійних вимог, установлених законодавством.

2. Методи одержання результатів відстеження

Відстеження результативності регуляторного акта здійснено шляхом збору даних щодо кількості осіб, які пройшли навчання та склали екзамени відповідно до Професійних вимог та отримали відповідні свідоцтва: про підвищення кваліфікації за формою „спеціалізація” (отримані до 1 липня 2008 року) та свідоцтва про складання екзамену на відповідність знань професійним вимогам за відповідною типовою програмою підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) (отримані після 1 липня 2008 року).

3. Дані та припущення, на основі яких відстежується результативність, а також способи одержання даних

Результативність Професійних вимог відстежується на базі даних, які отримуються Держфінпослуг у складі інформації, що надається навчальними закладами, на базі яких організована робота Екзаменаційної (атестаційної) комісії, відповідно до Положення про навчання, а саме: кількості осіб, які отримали свідоцтва відповідно до Професійних вимог.

Інформація навчальних закладів, на базі яких організована робота Екзаменаційної (атестаційної) комісії, зокрема, повинна містити дані про кожну особу, якій видане свідоцтво про підвищення кваліфікації за формою „спеціалізація” (видані до 01.07.08) або свідоцтво про складання екзамену на відповідність знань професійним вимогам за відповідною типовою програмою підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів).

Зазначена інформація надходить до наглядових департаментів Держфінпослуг.

Крім цього, до відділів ліцензування страховиків, установ недержавного пенсійного забезпечення, кредитних установ, фінансових компаній відповідних департаментів Держфінпослуг фінансовими установами для отримання ліцензій на провадження відповідних видів діяльності надаються копії свідоцтв, передбачених Професійними вимогами.

Дотримання керівниками та головними бухгалтерами фінансових установ Професійних вимог також відстежується під час проведення Держфінпослуг перевірок діяльності фінансових установ.

4. Кількісні та якісні значення показників результативності акта

Показниками результативності Професійних вимог є:

1) кількість суб'єктів господарювання, на які поширюється дія Професійних вимог. Станом на 31.12.2008 кількість таких фінансових установ, унесених до Державного реєстру фінансових установ, склала 1908, з них: страхових компаній – 469; кредитних установ – 878; ломбардів – 315;

фінансових компаній – 194; адміністраторів недержавних пенсійних фондів – 50, довірчих товариств – 2.

Кількість фінансових установ, на керівників яких поширюється дія Професійних вимог, становить 1858.

Кількість фінансових установ, на головних бухгалтерів яких поширюється дія Професійних вимог, становить 1908.

Різниця між кількістю установ, на керівників та головних бухгалтерів яких поширюється дія Професійних вимог, зумовлена тим, що для адміністраторів недержавних пенсійних фондів встановлені кваліфікаційні вимоги, визначені іншим регуляторним актом, а саме: Кваліфікаційними вимогами до членів рад недержавних пенсійних фондів та фахівців з питань адміністрування недержавних пенсійних фондів, затвердженими розпорядженням Держфінпослуг від 27.11.03 № 137, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.12.03 за № 1164/8485.

У порівнянні з 2007 роком кількість фінансових установ у 2008 році збільшилась незначно: страховиків – на 23, кредитних установ – на 38, ломбардів – на 6, фінансових компаній – на 24, недержавних пенсійних фондів – на 13, довірчих товариств – на 1;

2) у 2008 році кількість навчальних закладів, які фактично проводили діяльність з навчання (підвищення кваліфікації) керівників та головних бухгалтерів фінансових установ, склала 7 (у 2007 році така кількість також склала 7). У 2008 році після 1 липня 8 навчальних закладів переуклали з Держфінпослуг договори про співробітництво відповідно до Професійних вимог з урахуванням внесених до них змін. Договори про співробітництво з Держфінпослуг фактично були переукладені навчальними закладами з Держфінпослуг у жовтні 2008 року;

3) кількість керівників та головних бухгалтерів, які отримали у 2008 році свідоцтва за результатами підвищення кваліфікації за формою „спеціалізація” (до 1 липня 2008 року) та про складання екзамену на відповідність знань професійним вимогам за відповідними типовими програмами підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) (після 1 липня 2008 року):

Посада працівника фінансової установи	Фінансові установи					Всього
	Страхові компанії	Кредитні спілки, інші кредитні установи	Адміністратори пенсійних фондів	Ломбарди	Фінансові компанії	
2008 рік						
Керівники	220	609	–	57	162	1048
Головні бухгалтери	284	473	15	45	98	915

Слід зазначити, що в наведеній таблиці кількість керівників адміністраторів недержавних пенсійних фондів, що пройшли підвищення кваліфікації, не зазначено, оскільки Професійні вимоги на них не поширюються.

Підвищення кваліфікації керівників та головних бухгалтерів фінансових установ після набрання чинності змінами з 1 липня 2008 року відповідно до затверджених Держфінпослуг типових програм підвищення кваліфікації керівників фінансових установ та типових програм підвищення кваліфікації головних бухгалтерів фінансових установ, складених за напрямками діяльності фінансових установ, тривалістю 72 години та складання екзамену на відповідність знань професійним вимогам за відповідними типовими програмами підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) фактично розпочалось у листопаді 2008 року;

4) розмір часу на навчання керівників та головних бухгалтерів фінансових установ визначається часом, який затрачується керівниками та головними бухгалтерами фінансових установ на проходження підвищення кваліфікації. Після набрання чинності змінами до Професійних вимог тривалість навчання (підвищення кваліфікації) новопризначених керівників та головних бухгалтерів фінансових установ скоротилась з 256 до 72 годин, що дає зазначеним особам економію часу. Крім цього, скорочення часу, який витрачається керівниками та головними бухгалтерами фінансових установ на навчання, може бути досягнуто за рахунок того, що обов'язкове проходження підвищення кваліфікації за відповідними типовими програмами підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) перед складанням екзамену від керівників та головних бухгалтерів кожні три роки не вимагається.

Ліцензійні умови на провадження певного виду діяльності та інші нормативно-правові акти містять вимоги щодо відповідності керівників та головних бухгалтерів фінансових установ професійним вимогам, встановленим Держфінпослуг. Крім цього, на виконання вимог Положення про навчання на сайті Держфінпослуг оприлюднюється інформація щодо навчальних закладів, з якими Держфінпослуг уклала договори про співпрацю, а також повідомлення про проведення відповідними підкомісіями Екзаменаційної (атестаційної) комісії Держфінпослуг екзамену для керівників та головних бухгалтерів фінансових установ.

У зв'язку з цим поінформованість фінансових установ з основних положень регуляторного акта можна визначити як високу.

5. Оцінка результатів реалізації регуляторного акта та ступеня досягнення визначених цілей

Позитивними соціально-економічними наслідками впровадження Професійних вимог є:

удосконалення (з урахуванням досвіду та виявлених Держфінпослуг недоліків) порядку проходження особами, які претендують на зайняття посад керівників (крім керівників адміністраторів недержавних пенсійних фондів, голів рад недержавних пенсійних фондів) та головних бухгалтерів, у тому числі посад осіб, на яких покладено ведення бухгалтерського обліку, фінансових установ, та працюючими керівниками (крім керівників адміністраторів недержавних пенсійних фондів, голів рад недержавних пенсійних фондів) та головними бухгалтерами (у тому числі посадовими особами, на яких покладено

ведення бухгалтерського обліку) підвищення кваліфікації та складання ними екзамену на відповідність знань професійним вимогам, використання більш ефективної та якісної системи підвищення кваліфікації керівників та головних бухгалтерів;

забезпечення набуття особами рівня кваліфікації, необхідного для зайняття ними посад керівників та головних бухгалтерів фінансових установ (у тому числі посад осіб, на яких покладено ведення бухгалтерського обліку, якщо у фінансовій установі не створено бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером), періодичного підтвердження керівниками та головними бухгалтерами фінансових установ їх відповідності професійним вимогам шляхом затвердження Держфінпослуг типових програм, достатнього для повного і якісного виконання посадових функцій керівниками та головними бухгалтерами фінансових установ;

недопущення до діяльності у сфері надання фінансових послуг не підготовлених та некомпетентних осіб шляхом здійснення нагляду за додержанням особами, які претендують на зайняття посад керівників та головних бухгалтерів фінансових установ (у тому числі посад осіб, на яких покладено ведення бухгалтерського обліку, якщо у фінансовій установі не створено бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером), встановлених Держфінпослуг професійних вимог, що сприятиме ефективному функціонуванню ринку фінансових послуг;

встановлення прийняттого часу для проходження навчання керівниками та головними бухгалтерами фінансових установ за рахунок скорочення часу, який витрачався ними на підвищення кваліфікації за формою „спеціалізація”, без впливу на якість їх навчання.

Оскільки навчання керівників та головних бухгалтерів фінансових установ відповідно до нових вимог розпочалось фактично в кінці 2008 року, остаточний висновок щодо досягнення цілей буде зроблено за підсумками повторного відстеження результативності змін до Професійних вимог на підставі даних за 2008 та 2009 рік.

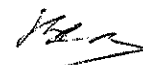
6. Строк виконання заходів з відстеження

Базове відстеження результативності регуляторного акта розпочато 25.06.09 та закінчено 30.06.09.

7. Виконавець заходів з відстеження

Звіт про відстеження результативності регуляторного акта підготовлено відділом методології недержавного пенсійного забезпечення департаменту державного регулювання та розвитку ринків фінансових послуг.

Голова Держфінпослуг



В. Суслов